

Asia: VN/4215/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työriitojen sovittelusta annetun lain ja oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 32 a §:n muuttamisesta

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Luonnoksessa ehdotetaan, että työriitojen sovittelusta annettuun lakiin lisätään uusi säännös vapaaehtoisesta sovittelusta ja että työriidan osapuolten velvollisuuksia sovitteluun valmistautumisessa täsmennetään. Lisäksi oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtuomioistuimen toimivaltaa muiden kuin asianosaisten kuulemisen osalta täsmennetään.

Oikeusministeriö on tarkastellut esitysluonnosta siltä osin kuin sillä on yhtymäkohtia oikeudenkäyntimenettelyyn työtuomioistuimessa. Lisäksi oikeusministeriö esittää joitakin lähinnä lakitekniisiä huomioita muista ehdotetuista säännöksistä.

Esityksen yleisperustelut

Huomionne esityksen yleisperusteluista.

-

Esityksen vaikutukset

Huomionne esityksessä arvioiduista vaikutuksista.

-

Työriitojen sovittelusta annettuun lakiin lisättäväksi ehdotettu 9 a §

Huomionne ehdotetusta pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Ehdotetussa uudessa työriitojen sovittelusta annetun lain (työriitalaki) 9 a §:ssä säädettäisiin vapaaehtoisen sovittelun edellytyksistä ja sitä koskevasta menettelystä.

Uusi säännös on otsikoitu ”Vapaaehtoinen sovittelu”. Oikeusministeriö huomauttaa, että työriitalain pykälää ei ole otsikoitu, eikä yksittäistä pykälää tulisi tästä syystä lähtökohtaisesti otsikoida (ks. lainkirjoittajan opas 14.2.3).

Ehdotettu vapaaehtoinen sovittelu on tarkoitettu sovellettavaksi silloin, kun työriitalain 9 §:ssä säädetyt edellytykset sovittelulle eivät täyty, mutta molemmat osapuolet suostuvat sovitteluun ja sovittelija harkitsee sovittelun aloittamisen tarkoituksenmukaiseksi (ehdotuksen s. 26). Jos ehdotettua 9 a §:ää ei edellä mainituista syistä otsikoida vapaaehtoiseksi sovitteluksi, uuden säännöksen soveltamisalaa suhteessa 9 §:ään olisi tarpeen selventää ja muualla ehdotetuissa pykälissä käytetty käsite ”vapaaehtoinen sovittelu” sisällyttää säännöstekstiin. Nämä seikat huomioon ottaen ehdotettu 9 a §:n 1 momentti olisi mahdollista muotoilla esimerkiksi seuraavasti: ”Sen lisäksi, mitä 9 §:ssä säädetään, valtakunnansovittelija tai tämän määräämä sovittelija voi työriidan osapuolen tai osapuolten pyynnöstä aloittaa vapaaehtoisen sovittelun, jos kaikki riidan osapuolet siihen suostuvat.”

Ehdotetun 2 momentin osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lakikielessä käytetään vakiintuneesti ilmaisua ”varattava tilaisuus lausua”.

Työriitojen sovittelusta annetun lain 10 §:ään ehdotettu muutos

Huomionne pykälään ehdotetusta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Ehdotuksessa työriitalain 10 §:n 2 momentin viimeiseen virkkeeseen tehty kielellinen tarkistus vaikuttaa tarpeettomalta.

Ehdotetuissa uusissa 4 ja 5 momenteissa säädettäisiin vapaaehtoisen sovittelun päättymisestä. Pykälän 4 momentin mukaan sovittelija voisi päättää sovittelun, jos neuvotteluissa ilmenisi, ettei sovinnon edellytyksiä ole. Perustelujen (s. 37-38) mukaan kyse olisi tällöin siitä, että osapuolten näkemykset eroavaisivat niin merkittävällä tavalla toisistaan, etteivät ne olisi yhteensovitettavissa eikä sovittelumenettelyn jatkaminen olisi tarkoituksenmukaista. Pykälän 5 momentin mukaan vapaaehtoinen sovittelu päättyisi myös silloin, jos työriidan osapuoli tekisi 7 §:n mukaisen ilmoituksen työseisauksen toimeenpanemisesta. Perustelujen (s. 38) mukaan sovittelussa siirryttäisiin tällöin noudattamaan 7 §:ään perustuvassa sovittelussa sovellettavia säännöksiä.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vaikka työriitalain vapaaehtoista sovittelua koskevia säännöksiä sovellettaisiin ehdotetun 16 §:n perusteella myös työtuomioistuimen toimivaltaan kuuluvissa riita-asioissa, ehdotetuissa säännöksissä ei ole määräyksiä siitä, miten asian vireilläolo tai vireille tulo työtuomioistuimessa vaikuttaisi sovittelumenettelyyn. Tilannetta ei myöskään käsitellä ehdotuksen perusteluissa. Vaikuttaisi siltä, että ehdotettu sääntely jättäisi

ehdotettujen työriitalain 9 a §:n 3 momentin ja 10 §:n 4 momentin perusteella sovittelijan harkintaan, voidaanko asiaa sovittaa siitä huolimatta, että asia on vireillä työtuomioistuimessa tai kanne nostetaan työtuomioistuimessa kesken sovittelun. Siten asian vireilläolo työtuomioistuimessa ei estäisi sovittelua eikä sovittelu toisaalta käsittelyn jatkamista työtuomioistuimessa. Kuitenkin oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan sovinnon edellytyksiä tulee selvittää myös työtuomioistuinmenettelyssä ja työtuomioistuin voi sanotun lain 23 §:n nojalla vahvistaa sovinnon. Lähtökohtaisesti ei voitane pitää tarkoituksenmukaisena, että samaa asiaa käsiteltäisiin samanaikaisesti kahdessa eri viranomaisessa.

Jatkovalmistelussa olisi edellä mainituista syistä aiheellista harkita, tulisiko vapaaehtoisen sovittelun ja työtuomioistuinmenettelyn suhdetta säännellä esimerkiksi siten, että sovittelua ei voisi aloittaa, jos asia olisi vireillä työtuomioistuimessa ja että vapaaehtoinen sovittelu päättyisi, jos soviteltava riita-asia tulee sovittelun aikana vireille työtuomioistuimessa.

Työriitojen sovittelusta annetun lain 16 §:ään ehdotettu muutos

Huomionne pykälään ehdotetusta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Ks. 10 §:n osalta lausuttu.

Oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 32 a §:ään ehdotettu muutos

Huomionne pykälään ehdotetusta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 32 a §:ää, joka koskee lausuman pyytämistä muilta tahoilta kuin riidan asianosaisilta.

Voimassa olevan 32 a §:n mukaan jos kanne perustuu sellaiseen työehto- tai virkaehtosopimukseen, jossa asianosaisten ohella on muita sopimukseen osallisia tai joka sitoo asianosaisia muutoin kuin sopimukseen osallisina, työtuomioistuin voi asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan varata sopimukseen osalliselle, joka ei ole asiassa asianosainen, tilaisuuden esittää lausumansa. Samoin voidaan menetellä, jos asiassa olisi mahdollisesti sovellettava muuta kuin sitä työehto- tai virkaehtosopimusta, johon kanne perustuu.

Ehdotuksessa esitetään säännöksen toiseen virkkeen loppuun lisättäväksi "[...] tai jos muun henkilön tai yhteisön edustajan lausuma on muutoin asian selvittämiseksi tarpeen". Muutoksen tarkoituksena on täsmentää työtuomioistuimen kuulemismenettelyyn liittyvää lainsäädäntöä siten, että se mahdollistaisi laajemmin asiaan liittyvien yhteisöjen ja henkilöiden kuulemisen (ehdotuksen s. 25). Perustelujen (s. 27) mukaan ehdotuksella laajennettaisiin erityisesti työehtosopimusten rajariitoihin liittyvissä oikeudenkäynneissä mahdollisuutta kuulla laajemmin oikeudenkäynnin ulkopuolisia osapuolia tilanteissa, joissa oikeudenkäynnin kuluessa tulee esille, että kyseiseen työhön olisi mahdollisesti sovellettava muuta kuin kanteessa mainittua työehtosopimusta. Säännös soveltuisi perustelujen (s. 38) mukaan siihen, että työtuomioistuin voisi kuulla esimerkiksi työntekijä- tai työnantajajärjestön tai yrityksen edustajaa taikka yksittäistä työntekijää. Selvitystarve voisi liittyä

esimerkiksi sopijaliittojen riittävään edustavuuteen solmia työehtosopimus mainitulle alalle, mutta niin sanottuja kolmansia osapuolia voitaisiin kuulla aina, kun työtuomioistuin katsoo sen asian selvittämisen kannalta tarpeelliseksi.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun lisäyksen sanamuodon ja perustelujen perusteella on epäselvää, keneltä työtuomioistuin voisi uuden sääntelyn myötä pyytää lausumaa. Ehdotettu sanamuoto, jonka mukaan ”samoin voidaan menetellä --- jos muun henkilön tai yhteisön edustajan lausuma on muutoin asian selvittämiseksi tarpeen” viittaa virkkeeseen, jonka mukaan työtuomioistuin voi pyytää lausuman sopimukseen osalliselta, joka ei ole asiassa asianosainen. Säännöksen soveltamisala ei ilmene yksiselitteisesti myöskään ehdotuksen perusteluista, joissa kuultavien henkilöpiiriin viitataan muun muassa ilmaisulla ”oikeudenkäynnin ulkopuolinen osapuoli” ja ”kolmas osapuoli”. Kokonaisuutena arvioiden perustelut vaikuttaisivat kuitenkin viittaavan siihen, että tarkoituksena olisi, että työtuomioistuin voisi pyytää lausuntoja myös sellaisilta henkilöiltä tai yhteisöiltä, jotka eivät ole riidan kohteena olevan tai asiassa mahdollisesti sovellettavan muun työ- tai virkaehtosopimuksen osallisia. Edellä mainitun perusteella ehdotettua lisäystä sekä sen perusteluja olisi aiheellista jatkovalmistelussa täsmentää siten, että ehdotetun säännöksen soveltamisala ilmenisi selvästi. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi erottamalla ehdotettu lisäys omaksi virkkeeksi tai pykälän 2 momentiksi riippuen sen tarkoitetusta soveltamisalasta.

Leinonen Antti
Oikeusministeriö

Hiltunen Ville
Oikeusministeriö